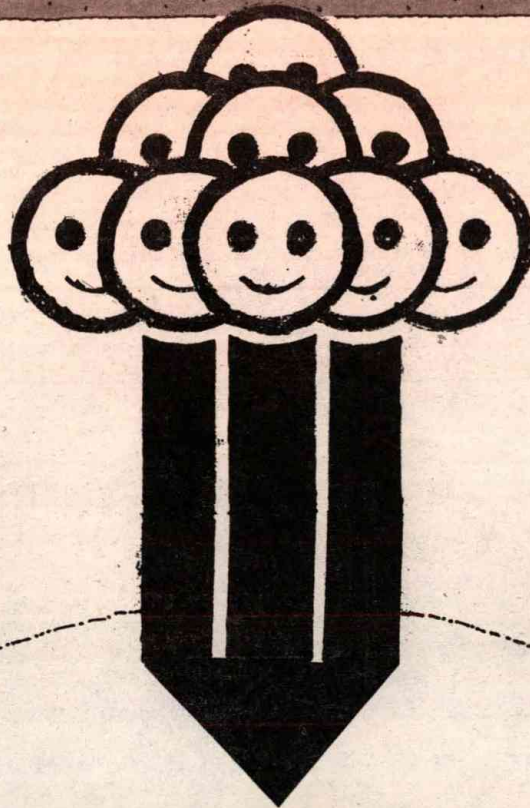

کپتک

یول مجله‌سی نین اوشاقلار اوچون علاومسی

۱/ مهر/ ۱۳۷۰

كېنك

۱/شەھرىيۈر/۱۳۷۰ سايى ۹

(يول درگى سىنىن اوشاقلار اوچون علاومسى)
باش يازارى: ع. ابوطە

نقاشلار: اكبر نىكانپور- احمد وكيلى

ايچىندەكىلر:

□ باش يازى: سلام اوشاقلار □ ناغىل: فولكلور
ناغىل لاريمىزدان / بالا جا قوردون ائوى/ شكىللى ناغىل/
دوماندا يووا □ شعر: قارداشىم/ تىنبل حسن □ مقاله:
دىلیمیزی اۆیره نمک / دنیز فنرى/ نقاشلىق اۆیره نمک □ لاغ:
قاققىلدايان بابانين سۆزلرى □ ال ايشلرى □ تاپماجالار □
اويون □ نقاشىلر/ و...

سلام اوشاقلار!

کئفیز نجهدير؟ درس لرله،
اوخويوب- يازماقلا آرانيز نجهدير؟
ايش گوج و اويناماق ايله آرانيز
نجهدير؟

دوغروسو اؤز آديمي دئمكدن
قاباق، ايسته بيرديم سيز ايله بير سؤز
دانيشام، سؤز كي نجه دئير لر آرتيق
گيلئي دير! باخين! من ظاهرده بير
جانسيز شئي ده اولسام، حاضرام
سيزه گؤسته رم كي، من چوخ يئره
اوچوب گئد بيله رم آنجاق قوش
دگيلم. من ائله يئر لره اوچوب
گئد بيله رم كي، چوخ يول او را هئچ
سيز ين فيكر يزه ده يئتيشمز ائله يئر لر
كي، ان گوجل و بؤيوك قوشلار و
مدرن طياره لرده اورايا اوچوب
چاتا بيلمز لر. هله بونودا دئييم كي،
من گئتديگيم يئر لر ين چوخونا گؤي
يولو ايله ده گئتمك اولماز قالسين
كي، دنيز و قورولوق يول لاري! ...
حتما سوروشا قسيس سنين كي،
جانين يوخدور، ال- آياغين، قانادين

يوخدور. بس اوچماغين، يول
گ

نجه سؤزدور؟
سؤزون دوغروسو منيم اؤزومه
گؤره خاص ال- آياغيم قول- قاناديم
واردير.

الته بو سؤز لر مني تانيمايانلار يا
منيمله دانيشاندا يا سفره گئندنه
دقتسيز ليك ائده نلره، اينانمالي بير
سؤز دگيل. آنجاق، اونلار كي،
ياخشي دقتلي دير لر. منيمله
دانيشاندا يا منيمله سفره چيخاندا
آرتيق دقت ائديب منه محبتله
ياناشسالار هم منيم قول- قاناديمي
گؤروب لر، همده ال- آياغيمي.

منيم دوستوم، منيم يول يولداشيم
بيرينجي باخيشدا مني بير نجه
يارپاق كاغيذ و او كاغيذلارين
اوستونه يازيلميش كلمه (سؤز) لردن
باشقا بير شئي گؤرميه جك. البته
بعضي واختلار منيم اوز- گؤز مده
نقاشي ده چكي لر و...

آردی وار

قارداشیم

قارداشیم درسه گئدیب،
گۆزله بیرم یولونو.
اوره گیم برک داریخیر،
گۆرمه ینده من اونو.

ایندی او درسه گئدیر،
من قالیرام ائوده تک.
هی دئییرم آنا ما:
- عارف نه وخت گله جک؟

آنا م دئییر: - داریخما
سن ده بؤیوین زامان،
مکتبه گئده جکسن،
اعلاچی اولاجاقسان.

دئییرم: یاخشی، آنا!
عارف درسینه گئتسین،
آنجا ق دی کی، منه ده
الفبانی اویره تسین.

دیلیمزی اویرەنگ

اڻو - عمارت

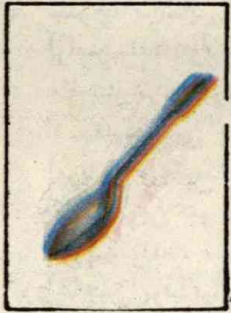
جوجه

توت

کیف

قاشیق

قایچی (قیچی)

آی

اینک

استکان

ایگنەساب

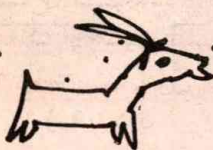
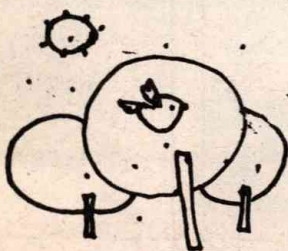
سیچان

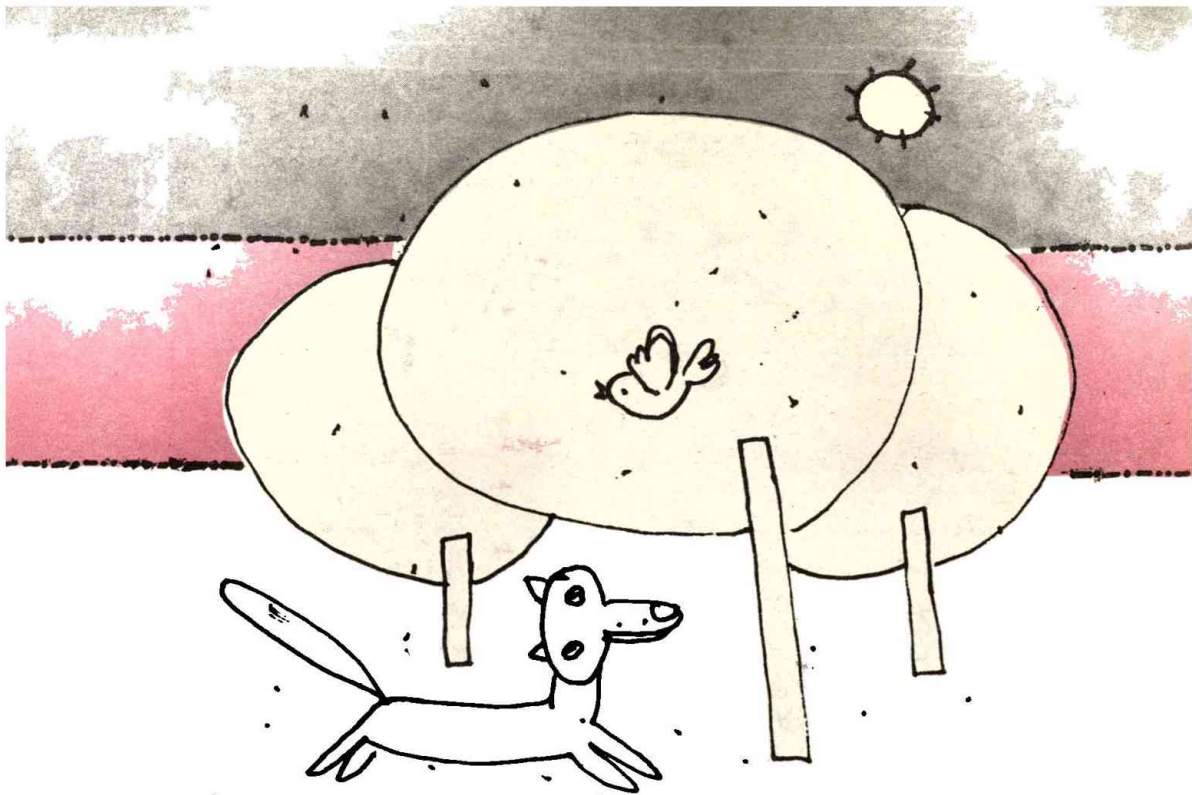
بشل

سۆز گزديرەن سئرحە

م. مجدەر

بیری واریدی، بیر یوخایدی.
تانیردان سونرا هئج بیر کس یوخ
ایدی. قدیم زامانلاردا، یاشیل
مئشهلرین بیرینده، بیر سۆز گزديرەن
سئرحە یاشاییردی. او، حیوانلارین
آراسیندا دولانیب، اونلارین
دانیشدیقلاری، دئییکلری و
ائتدیکلرینی اونا- بونا دئییب،
ایریلیق تۆرمگە چالیشاردی.
گونلرین بیر گونونده، کئچیلرین
دور-بونونده، سئرحە بیر هوندور
آغاجین بوداغیندا اوتورموشدو. بیر
قارا دوشان اۆز-اۆزونه دانیشاراق
اورادان کئچیردی سئرحە اۆزونو اونا
یاخیلاشdırیدی و اونون سۆزلرینی
دینلەدی. دوشان دئییردی:
«تولکو، منی چوخ هەدەلە-ییر.
گۆرمسن نەجە اونو اۆلدورەبیلەرم؟»
سئرحە بو سۆزو ائشیتجک
سئویندی. تئزلیکلە اۆزونو دوشانا
یئتیردی و دئدی: «ائشیتمیشم سن
ایستەپیرسن تولکونو اۆلدورەسن...
بئلدیر یا یوخ؟!... ایندی، بودور...

ايستهييرم؟» دئيه، سوال ائتدى.
 دوشان دئدى: «سئرچه...»
 تۆلكو دئدى: «دئمك، بو حيوان
 سۆز گزديرمگى سئوير... اينديجه
 اونون حسابين يئتيشه جگم.
 تۆلكو، سئرچه نين قوندوغو
 آغاجين آلتيندا دا يانيپ، سؤيلىدى:
 «عزيز و حرمتلى سئرچه
 دوستوم... نئجه سن؟! سنله بير
 ايشيم وار... مومكونسه ياخينا گل،
 ايستهييرم سۆز لريميزى بير كس
 ائشيتسين.
 سئرچه آغاجدان آشاغى گلدى و
 تۆلكويه ياخينلاشدى. تۆلكو بير آندا
 اونو توتوب و بئله گۆزمل يئدى.
 تۆلكو دئدى: «سۆز گزديرمگين
 سونو بو دور.»

تۆلكويه دئيه جگم!»
 دوشانين ال-اياغى تيتيرمگه
 باشلادى و اؤز-اؤزونه دوشونمگه
 باشلادى.
 سئرچه، تۆلكونون يوواسينا
 گئتدى و دوشاندان ائشيتديكى
 سۆزلىرى اونا سؤيلىدى.
 صاباح، تۆلكو، چاققاللا
 گۆروشمك اوچون يوواسيندان
 ائشيكه چيخدى. يول آراسيندا،
 دوشانى گۆردو. دوشان يئر كۆكو
 يئتييردى. دوشان، تۆلكونو
 گۆردو كده، قورخاقورخا چيغيردى:
 «منه ياخينلاشما... من بيليرم،
 سن منى يئمك ايستهييرسن...!»
 تۆلكو ياخينلاشدى و دوشاندان
 «كيم دئيبيدير من سنى يئمك

دنیز فنی

□ یعقوب حیدری
□ چنویرنی: اکبر آزاد

ساخلا نیلما بیردی. کئچمیشده دنیز فنی قالا چاسی داشدان تیکیلیردی، آنجاق بو گون اونون تیکمه سینده پولاد دا ایشله نیر. بونا باخمایاراق هله ده آز تعدادلی دنیز فنی قالا چاسی واردیر کی، آغاجدان تیکیلیبیر. او جمله دن «سیل» آداسی نین دنیز فنی قالا چاسیندان آد آپارماق اولار. بو قالا چا «نوا اسکوتیا» ساحیلی یاخینلیغیندادیر.

هر دنیز فنی اوزجشیتلی مشخصه لری ایله او جمله دن «قالا چانین بیناسی نین شکلی»، «خطر سیقنالی نین معین سسی»، «بینانین رنگی» و... سایره دنیز فنی لریندن فرقله نیر. بو فرقلر گمیلرین کاپیتانینا، گمیلر ده ایشله نیلر بو امکانی وئیر کی، بیر دنیز فنی نی سهوا باشقا بیر دنیز فنی یئرینه بیلمه سینلر. چونکی بئله بیر سهوا باش وئرسه گمی غرق اولوب، باتماسی و بوتون گمی ایشچیلری نین آرادان گتمه سینه سبب اولاییلر.

□

هر دن، ادبی اثرلر ده بعضی دنیز فنی لر ی نین آدینا راست گلیریک. دنیز فنی قالا چالا ریندان بیر کی، اونون آدی ادبی اثرلر ده چکیلیبیر، تانینمیش «بلروک» دنیز فنی قالا چاسیدیر.

بو دنیز فنی اسکاتلند اولکمه سی نین ساحیل لرینده «بلروک» قایا لاری نین اوستونده تیکیلیبیر. بو دنیز فنی

«دنیز فنی» گمیلره یول گوسته دن بیر وسیله دیر. اونو دنیز لرین ساحیلینده، بیر اوجا قالا (برج) اوستونه قویارلار. ائله بونا گوره دنیز فنی نه، دنیز قالا چاسی دا دئییرلر. دنیز فنی لرین قالا چاسی معمول اولاراق ساحیلده ساحیلده یئرلشن قایا لارین اوستونده، یادا ساحیله یاخین آدالارین (جزیره لرین) ایچینده تیکیلیر.

دنیز فنی لرین قالا چاسی کی، ساحیلده تیکیلیر معمولاً ایچینده چوخلو اوتاقچا لار واردیر. بو اوتاقچا لار گوز تجیلر و اونلارین عایله لرینین یاشاماغی اوچون تیکیلیرلر. آنجاق بو اوتاقلار کیچیک و دار اولورلار. اونلاردا گوز تجیلرین عائله لریندن باشقا ضرورتلی ملزومات و زوممار دا ساخلا نیلیردی بو قالا چا لار دا یاشایش وسیله لری اوجور کی، گره ک

قالاچاسینی تیکمک اوچون چوخ جالیشمیشلار، لاکین هیچ بیر نتیجه وئر ممیشدیر. آنجاق «روبرت استیونس» اونون تیکمهیه موفق اولموشدور. او، معروف ناغیل یازان «لوی استیونس»-ین بویوک آتاسی دیر. روبرت استیونس کی بو قالاچانین تیکمه گینه مامور اولموشدو. اؤز گوندهلیک قئیدلرینده گؤردوگو ایشلرین شرحینی یازیب دیر. بو قئیدلر «روبینسون کروزوئه»نین «بیر اوزاق دوشموش آدا» یا شاییشی خاطر مسی شرحینه شاهسیر دگیل.

دونیانین تانینمیش دنیز فئری قالاچاریندان بیریده «ادیستون قالاچاسی» دیر. بو قالاچا بیر قایانین اوستونده تیکیلیبدیر. او قایانین آدی «ادیستون»-دور. انگلستانین جنوبی بندرلریندن ساییلان «پلیموث»-ون ۲۲ کیلومتر لیگینده یئرلشیبدیر.

داها دونیا دا شهرت قازانمیش دنیز فئرلریندن بیرید «سومبر روکن» آدلی دمیر قالاچا دیر. بو قالاچا دا قایا اوستونده سالینمیشدیر. اونون او جالیغی ۴۸ متر دیر. دونیادا ان اوچا دنیز فئری قالاچاریندان ساییلر. بو قالاچا آمریکانین «فلوریدا» بندری ساحیل لرینده یئرلشیر.

تاریخی باخمیدان، دنیز قالاچارینین تاپیلماسی «قدیم مصر» اولکسینه قاییدیر. اورا دا «کاهن» لر، بو فئرلرین اودونو یانار ساخلاییر دیلار.

ان اسکی (قدیمی) دنیز فئری قالاچالاریندان بیر، «فاروس» آدلی دنیز فئری دیر. بو دنیز فئری میلادی تاریخدن اوچ عصر قاباق تیکیلیبدیر. مین بئش یوز ایله یاخین مصر اولکسینین نیل چاینیدا گشت گل ائدمن گمیلره یول گ-ؤستورمیشدیر. بو دنیز فئری قالاچاسی نین یاناجاغی آغاج ایلمیش.

گوندوزلر اونون توستوسو گئجهلر ایسه اونون آلوو اوزاق فاصلدن گؤرونورموش دئمهلر بیک کی، «فاروس» دنیز فئری دونیانین یئددی تانینمیش عجایی نین بیر ی ساییلر.

میلادی ۱۹- نجو عصرین اول لرینه کیمی، دنیز فئرلرینی یانار ساخلاما ق اوچون بویوک شمعلردن، زنبوری چیراقلاردان، برقدن و... استفاده اولونوردو. لاکین بو گون، آرتیق «رادیاواکتیو شعاعلاردان» و «رادار» دان استفاده اولدوغو اوچون اسکی (قدیمی) دنیز فئرلری رونقدن دوشولر.

یاخشی دیر بونودا بیلک کی، گمیلره یول گؤسترمک مقصدی ایله ایلک دفعه ۱۹۲۱-نجی ایله، «نیویورک» شهرینده «رادایویي دستگاه» دزه لدی. هابئله میلادی ۱۹۳۴-نجی ایلدن، اوزاق یولدان کونترول ائدمن دایاناجاقلار ایشه دوشدو. بو دایاناجاقلار «رادایو» و «حساس دستگاهلار» مجهز ایدیلر و یاواش- یاواش اسکی دنیز فئرلری نین یئرینی توتدولار. هاوا قارانیقلا یاندا بو دایاناجاقلاردا بیر الکتریک گؤز آییلدیجی (آزیر) چیراغی یاندریر. هاوا رطوبتی معین درجهدن آرتیق اولاندا اوتوماتیک اولاراق بیر سیقنال سسله نیر. داها قالاچالارین (برجلرین) ایچینده یا ائشیگینده هیچ بیر کسه احتیاج یوخدور کی، ضروری موقعلرده، دستگاهلاری ایشه سالسین.

● قایناقلار:

۱- «فانوسهای دریایی» مقالسی: اقتباس و ترجمه آئده نی: سرگرد مصطفی جنتی عطایی «پیک دریا» مجله سی ۴۷ و ۴۸-نجی نومره لرده.

۲- دایرةالمعارف مصاحب، بیرینجی جلد.

قاققىلدايان بابانين سوڭزلىرى

بىز سوروشاق، سىز دانىشىن

نە اوچون دىلىمىزى آغىزىمىزدان اۆز گەيە چىخارداندا جىنلەنير؟ اولمايا بىزىم دىلىمىزىن صاحىبى اودور؟ جاواب وئىرە بىلسىنيز بو سوۋالا؟

وئردىگىمىز سوۋالين جاوابىنى يازىب بىزە گوئىدريىن. بىز اونلارين ايچىندىن ان ياخشى جاوابى سئچىپ كىچىك دە چاپ ائىدەجەيىك.

حكىمت مايەلىرى: قاشلارين بوئوك اهمىتى نەدىر؟

اودوركى بىز جىنلەنئىدە، اونلارى گوڭزلىرىمىزىن اوستونە جن اشاغى گتيرىمىز يولداشلارىمىز بىلدىرە رىك كى بىزايىلە ايندى ظرافت ائتمىك واختى دئىيل. بختىمور ايلە قارا بختين فرقى:

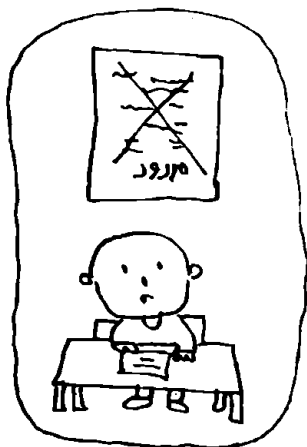
بختور آدام ھىچ زامان اۋزو ايله چتير
گوتورمز، لا كين ياغيش توتان ساعات،
ياخشى بير دوست اونا توشى گىلر واۋز
چتيرىنى اونا وئىرم.
قارا بخت آدام ھميشه اۋزو ايله
چتير گوتورمز، لا كين ياغيش ياغان ساغات
چتيرى آچدىقدا اونون آراسيندا بۈيۈك بير
دەلىك گۈرم.

آتالار سۆزو:

(نە بىلىم واللاھ) اوشاقلار! نە قەدر الينىزدن
گىلسە خط يازىن، شكىل چكىن، حساب
مىسىللىرىنى حل ائىدىن معلمىنىز سىزدن
ايستەمەسەدە، سىز اۋزونوز بو ايشلىرى
گۈرون.
سۆز صاحىبى: حسن آقا (دەفتر، مىداد،
خودكار ساتان)
آدرس: مەكتىپىنىز يانينداكى توكان

«واى سۆزو» آى سۆزو

آچىلدى مەكتەپ، آمان آللاھ
من قاققىلدايان بابانىزدان بو سۆزو
اىشىتىدىم: «ياخشى گونون غۇمرو آز
اولار» اى امان، واى امان. ائىلە گۈزلىرىمى
يۈمۈب آچىنجا ياي قورتاردى، يىئە دە
مەكتەپلەر آچىلدى. صاباحدان يىئەدە
مەملەلەرنى اليندىن آمان آللاھ: سىسىمىز
گۈيلەر قالخاجاق!
آما عىبى يۈخدور. قەدىم زاماندىن
دەيىبلەر: «قىش كىچەر، اوزو قارالىق كۈمۈرە
قالار» من دە سىزە دەيىرم كى، اوشاقلار،
اورە گىنىزدە ھىچ بير كدرە يول وئىرمەيىن.
مەكتەپلەر يىئەدە باغلانار، اوزو قارالىق بەضى
آداملار قالار!
(او آداملارنى آدىنى اۋزونو، ياخشى
بىلىرسىنىز.)

بالاجا قوردون ائوی

پاییزین سون گونلری ایدی. هاوا
سویوموشدو. گوللرین و آغاجلارین بوتون
یارپاقلاری سارالمیش ایدی. بیر بالاجا
قورد، بیر قورو بوداغین اوستونده
اوتورموشدو و کدرله یارپاقلارا باخیردی.
سویوق یئل اسیردی. یارپاقلاری

□ یازانی: محمدرضا شمس
□ چشیرهنی: نوشین آیدا

قووالايب، اونلاری بوتاقلاردان آيیریردی. بالاجا قورد که، سويوقدان تیترييیردی، اوتوروب اؤز حالینا فیکیرلشدی. گرەک بیر ایش گۆرهیدی. یوخسا، نئچه گونەجن سويوقدان دوناردی. بیردن فیکرینە بیرزاد گلدی. سئویندیگیندن فریاد چکیب، چیغیردی. اؤز- اؤزونه دئدی: «گرەک اؤزومه بیر ائو دوزملدم».

بالاجا قورد بو فیکیرلە ایشە باشلادی. اؤزونه بیر تور هۆردو، او، تور هۆروردو و شعر اوخویوردو. سئوینجە و نازلا بئله اوخویوردو:

بالاجا، نازلی قوردام اؤزومه ائو تیکیرم.
بالاجا قورد اؤز تورلاری ایله بیر ائو دوزملتی. چوخ گۆزل، چوخ بۆیوک، و داواملی ائو. نئجەدە ایستی و یوموشاق ائو! سونرا اؤز- اؤزونه دئدی: «ایندی ائویمده یاتارام تا که هاوا خوشالسين». بونو دئییب، گۆزلرینی یوموب، یوخلادی. یوخوسوندا یارپاقلاری گۆردو. بیر تیلە کیمی یومرولانیب پیلەسیندە یاتدی.

بالاجا قورد یوخودا ائوینی یارپاقلارلا دولو گۆردو. لاپ یاشیل و مزملی یارپاقلارلا. خیرداجا قورد سئوینجە یارپاقلارین اوستونده یومرولانیب و اونلاری یئییردی. آمما، هر قدم چوخ یئییردی، یارپاقلار قورتارمیردی. بلکه داها چوخالیردی.

پاییز کئچدی. قیش قار و سويوق ایله گلدی یئتیشدی. بالاجا قورددا یوخودان آیلدی. گۆزلرینی الی ایله سیلدی. اوچ- دۆرد دفعە استەدی. باشینی یوخاریا توتوب، ائشیکە باخدی: قار یاغیردی. هر یئر آغاپاغ آغارمیشدی.

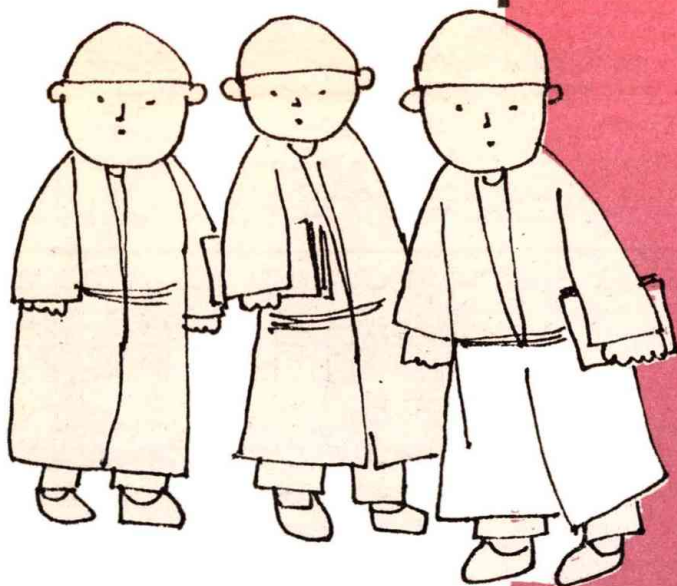
قارین دنهلری آغ قاصیدکلر کیمی فیرلاناراق آغاجلارین بئوداغیندا اوتوروردولار. نئچه دنە دە قوردون ائوینین اوستونده اوتورموشدو. بالاجا قورد اؤز-

اؤزونه دئدی: «یاخشى اولار گئدیب قارلاری کورویم. آمما، اوقدەر کئفسیز و یورغون ایدی کی ائله یە بیلەمدی. یئنیدن یومرولانیب و یوخلادی. یوخودا ائوی سويوروب، قارلاری کوردو. قارلا بیر خیرداجا قارلی قورد دوزەتدی. اونونلا اوینادی. بیر- بیر ایله قارلارین اوستونده سوروشدولر، سئوینجە گولدلور، بیر- بیرین دالینجا قاقچیب و قار گوللمسی آتدیلار...

خیرداجا قورد بوتون قیشی یاتدی. آخر کی، قیش دا گئتدی، یاز گلدی. خیرداجا قورد یئنە یوخودان اوینادی. باشینی یوخاریا توتدو. ائویندن ائشیکە باخدی. هر یئر یام یاشیل گۆیرمیشدی. گوللر و آغاجلار یارپاق آچمیشدی. گونش ایستی و ایشیقلى پارلاییردی. رنگ بە رنگ چیچکلر گونشین ایشیغیندا پاریلدايیردیلار

قورد اؤز- اؤزونه دئدی: «ایندی واختی دیر». سونرا سئوینجە ائویندن ائشیکە چیخیب و بیرینجی یارپاغا ساری گئتدی. یارپاغین اوستونده بیر شبنم داملاسی اوتورموشدو. شبنمین ایچیندن، بیر گۆزل کپنک رنگلی قانادلارلا اونا باخیردی. بالاجا قورد محبتلە گولدو. کپنک دە گولدو. بیردن قوردون فیکرینە بیر شئی گلدی. سئوینجە فریاد چکیب، چیغیردی. اؤز- اؤزونه دئدی: «بو کپنک منم. من کپنک اولموشام!»

سونرا یاواش- یاواش قانادلارینی آجدی- آجاجین اوستوندن قانادلانیب گۆیه اوچدو. گوللرین اوستونده اوتوروب، اونلاری نازلادی. گوللر آچیلدیلار. هر یئرە عطیر سپدیلر و کپنکە گولومسەدیلر. کپنک دە گولومسەدی. گوللرین عطیرلرینی اییلەییب، اوزلریندن اوپدو. سونرا یئنیدن قانادلانیب، گۆیه اوچدو.

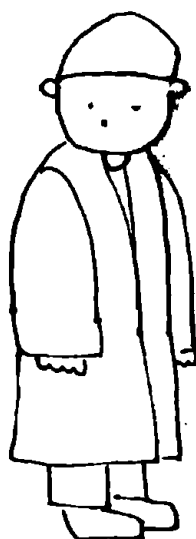
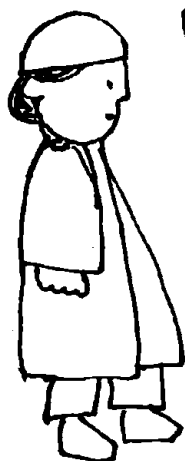
اویونا قیزیشمشیق، بیردن اوشاقلارین
بیری قیشقیریر:

اورایا باخین!

هامیسی «قره بولاغ» لی هم یئرلی لریمیز
ساییلان مکتب شاگردلری نین بعضی سی
بیزه ساری گلیر لر. اصلان کی اون-ایکی
یاشیندا بیر اوغلان دیر، اونلارین
ایچینده دیر. اصلانین ایکی خیردا بارماغی
ایپایله بیر-بیرینه باغلانیب و بیر عم
جزءه اللرینین آراسیندا دیر.

ایکی کوچه یوخاری دا، کوچه نین
آخیرینا ایکی قاپی قالمیش، اصلانین
آناسی ائوی دیر، مکتب اوشاقلاری او
قاپینین قاباغیندا دورارلار. «عوض» آدلی
اولان اوشاقلارین بیر سی، آباغیندا
گئیدیگی چاریق لا ایرملی گئدیر و قاپی یا
آسلانان زنجیرله نثجه دفعه قاپی نین اوزونه
چالیر، بیر آز سونرا، اصلانین آناسی
اگنینده کی اوزون، محلی پالتارلا
یایلیخنین گوشه سی ایله اوزونو توتا-توتا
قاپینی آچیر. عوض، اصلانین آناسینا

رسم لریمیزدن
(۱)

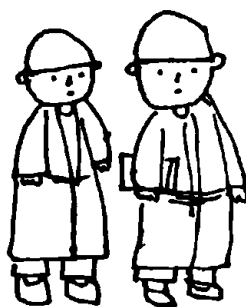
دئیر:

ننه اصلان! «اژدر» آقا بیزدن ایسته‌ییب
اصلانین عم‌جزءنین شیرینیسی نی سیزدن
آلیب، اونا آپاراق تا اصلانین بارماغلارینی
آچسین! ننه اصلان سئوینجک دئیر:
باش اوسته! آما اول قویون اوغومون
اوزونو اؤپوم.

ننه اصلان اوغلونون اوزونو اؤپندن
سونرا، یئل کیمی ائوه دؤنوب، ایلدیریم
کیمی قاییدیر: یاریسینا قدم دولو اولان
بیر تلیس، الینده‌دیر.

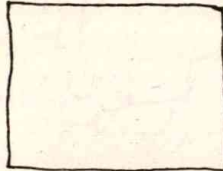
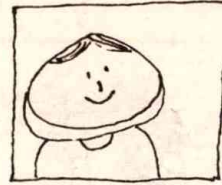
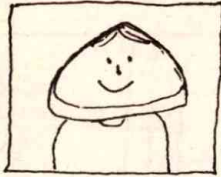
– بو دا اصلانین عم‌جزءنین شیرینیسی!
بوغدادیر!

مکتب اوشاقلاری، تلیسی گوتوروب،
یئنیدن مکتبه ساری دؤنورلر. و اصلانی دا
بو وضعیتده اؤزلری ایله آپاریملار. ایندی،
بیر سرین کولک ساوالان داغلاریندان اسیر
و اؤزو ایله قاراییسی گتیریر.

۱- میانانین کندلریندن

اوشاقلارا نقاشلیق اویره تمک

نیکان

ترکیب بندلیک

صحیفهده بیر رسمین او یغون چکیلیشی

اوشاقلارا رسم اویره تمهیین بو حیصهسی، رسم صحیفه سینده، رسم ترکیب بندلی سینه عاید اولاراق دقت مرکزینده دیر.

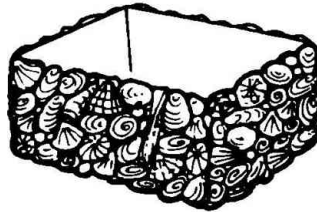
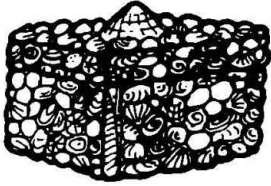
اوشاقلار نقاشلیغیندا بیر موضوعو داشیان نئچه رسمی، بیر آغ رسم صحیفه سینده چکدیکده، دئمک اولار کی، رسم اوچون آغ صحیفه نین چوخلو حیصه سیندن فایدالانمالی ییق. همچنین رسم لرین جزء لرین ده هاردا یئرلشمه سی معمولی بیر قایدادیر و رسم اثری نین و رسم صحیفه سینده یئر به یئر اولماسی اوچون اونو رعایت ائدیریک.

مثال اوچون، بیر اوزو رسم ائتدیکده، ائله رسم ائتمه لی یک کی، شکیل، رسم صحیفه سینین ان چوخ حیصه سی، چکیلن اوزدن چوخ نظره گله جک و بویانلیش بیر رشیه دیر. بونولا علاقه دار اولاراق، چکیلیمیش اوزون رسمی، آغ کادرین هاراسیندا یئرلشمه سی، مهم دور، چونکی نقاشلیقدا اوزون اوون حیصه سی، باشین دال حیصه سیندن چوخ اولمالی دیر. مثال اوچون آشاغیدا کی شکیل لره باخین!

اوشاقلار نقاشلیغیندا ترکیب بندی داها گئنیش دیر، و اوشاقلار چکن رسم لرین هامی سینا شامل اولور. اولارین هر بیر یسی اوزلرینه مخصوص ترکیب بندی لری واردیر. آما بعضاً معین بیر ترکیب بندی دن ده فایدالانماق اولار.

بالیق قولاغیندان قوطو دوزهلدین

لازیم اولان وسیلهلر:

- ۱- لازیم قدامر بالیق قولاغی.
- ۲- سئودیگینیز شکیل و اندازه ده مختلف قوطو.
- ۳- یاپیشقان (چسب)
- ۴- یاغ- بویا (رنگ و روغن)
- ۵- فیرچا (قلم مو)
- ۶- جلا یاغی (روغن جلا)

سیز، اؤز خصوصی وسیلهلری نیزی ساخلاماق اوچون، بالیق قولاغیندان ماراقلی قوطولار دوزهلدیله بیلر سینیز. سئودیگینیز قوطونو حاضیرلایاندان سونرا، اونون ائشیگینه یاپیشقان یاخیب، بالیق قولاغینی بیر به بیر اونا یاپیشدیرین. گؤزهللشدیرمک اوچون یاغلی بویا ایله لازیم اولان یئرلری بویایین. بسویا قورویاندان سونرا، دوزهلمیش قوطونون ائشیگینه جلا یاغی یاخین.

واکس وورانلار

یازاتی: یعقوب حیدری

دئییه سن کلفجه نین اوجونو تاپمیشام،
اونا گۆره سۆزومون دالین توتوب دئدیم:
- بلی! گرک ایش گورما دیدیم. آخی آتام
بیزیم خر جیمیزین عۆهدمه سیندن
گله بیلمیردی
- دوغرو دئییر سیز؟
دویدوم کی بو سۆزو اختیار سیز اولاراق
آغزیمدان قاچیر دیدیم:
- نهیه گرک دیر کی، سیزه یالان
دئییهک.
اوشاق دیلی توتولان کیمی دئدی:
- آغا، بیز بوتون قازانجیمیزی ائویمیزه
یوللاییریق.
دئییه سن معنالی گۆزلرینه تازا
ساتاشیرام، اونونچون دئدیم:
- ائله سه بو یثرین اوشاغی دگیل سیز؟
- ائله دیر، بیز مشه دین کندلریندیک.
- نییه اؤز یوردونوزو اؤتوروب، تهرانا
گلیب سیز؟
- عمیم گونلرین بیرینده آتام دئدی: «
شهره ایش دالیجا گئتمه لی یم. ایستمن
اوشاقلاریدا اؤزومله آپاریم».
بیزیم کندیمیزین سویو اولمادیغیندان.

هوا دومانلی ایدی. حزین سرین بیر یئل
اسیردی. خیواندا غریبه بیر های- کوی
وار ایدی. دانشجو پارکینا گئتمک
قصدینده ایدیم. انقلاب میدانچاسینا
یئتیشمهمیش، گۆزوم اونلارا ساتاشدی،
ایکی نفر ایدیلر اون ایکی اون اوچ
یاشلاریندا. کۆچلرینی یولون بیر
گوشه سینده سالمیش دیلار. ایکی خیرداجا
تاختانین اوستونه دوزولموش واکس
وسائل لری و حلبی قوطوسوندا
دوزه لمیش اوستول اوزاقدان گۆزه
چار بیردی. اگی نلرینه گئیدیکلری
پالتارلارین رنگی بوزارمیش و بیلک لرینه
کیمی ال لری واکسا بویانمیشدی.
قالمیشام صحبتی نه سایاق آچیم. بیردن
یادیم بیر سۆز دوشدو کده دئدیم:
- باخین! سیزی گۆر جگ، اون ایکی،
اون اوچ ایل بوندان قاباقکی ایل لریم یادیم
دوشدو. من ده سیزین کیمی او گونلر
باشماق بویا قچیمی ایدیم. دئدیکده
اوزلرینده شادلیق قیغیلجیملاری عمله
گلدی. اونلاردان بیر ی نهایسه سوروشدو:
- نهجه؟ یعنی سیزده واکس ووراردیز؟

اوشاق اولدوغوز اوچون، بۆيوك اداملار
كىمى پول وئره بيلمەريك» بير گون عميم
بوزه دئدى: «ياخشىسى بودور كى،
باشماق بوياقچىسى اولاق» بيزده قبول
ائتديك. اوگوندن بو اوزه عميم اوزونه
ايشلهير، بيزده باهم.

- گئجهر هاردا ياتيرسيز؟
- عميمله توتدوغوموز اوتاقتا قاليريق.
- نه زامانلار اوز ائوينيزه باش وورورسوز؟
- اوچ ايدان، دورد ايدان بير.
- بشكارچىلىق واخلاردا نه ايش گورورسوز؟
- بشكاردا اولارسيز؟

- مشترىمىز اولماسا بشكار اوتوروب، اوز-
اوزوموزه: «گورهن آتا- آنامىز نه يئييب،
نه ايچيرلر، يوللاديغىمىز پوللار اولارها
بلكه مريض اولدولار... بعضى واخلاردا
كتاب و مجله اوخوماقلا باشىمىزى قاتيريق.
مشرى گلدىكى اوچون صحبتىمى
قيسالديب دئيرم:

- باغىشلاين كى، باشوزو اغريتديم.
- خواهش ائديرىك بوزه يئنه باش وورون،
بوردا اولماساقتا «آزادى ترمىئالى-نين»
قاباغىندايق.

گلم- گلم، دئييب چتىنلىكله اونلاردان
ايرلديم.

آكىنچىلىك ائتمكله اله بير شئى
توخونموردو، ائله اونا گورمايدى كى، آتام
گلمه گىمىزه راضىلىق وئردى. اوزوموزده
شهره گلدىگىمىزه گوره چوخ سوونوردوك،
آخى بيز ايشلمكله آتا- آنامىز كىمك ائده
بيلردىك. او طرفدن ده ائشيدمىشديك
شهرلرده راهنمايى و متوسطه دوورلرئنى
اوخويانلارا كلاسلا واردير. بو اوميدله كى
شهرده ائله به بيلەريك درسىمىزى
اوخويوب قورتاراق يولا دوشدوك. آخى
بيرده بيزىم كندىمىزده بش كلاسدان
اويانا اوخوماق اولموردو.

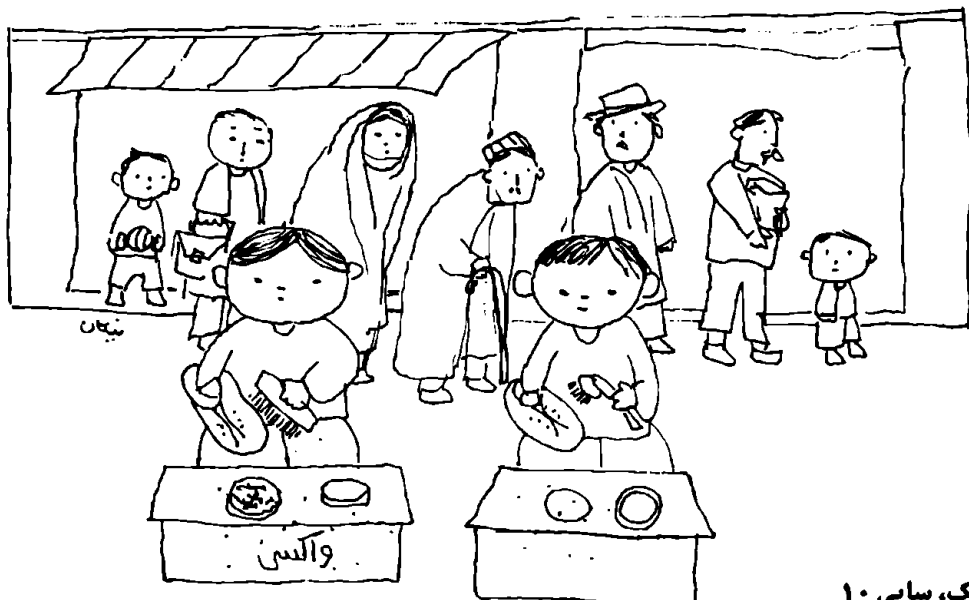
- ايندى نئجه؟ درس اوخويورسوز؟
- البته سئويرىك درسىمىزى ياريمچىلىق
قويماياق، آما بئلمده اولمور او قديم
يورولوروك كى، گئجه اولمامىش دان قاباق
يوخوموز گلير.

- نه اوچون اوزونوز اوخويوب امتحانا
گئتمىرسىز؟

- آخى درسلىن بير چوخو معلم ايستهير،
معلم ايسه پول.

- دئيىن گوروم نه اولدو كى، باشماق
بوياقچىسى (واكس ووران) اولدوز؟

- ايش دالينجا چوخ گزدىك آما بوزه
وئردىكلرى پول چوخ آز ايدى. هر يئره
گئديب، منه و قارداشىما دئييرديلر: «سىز

تنبل حسن

□ حبیب.ف

بیر اوغلان دیر تنبل حسن،
نئجه تنبل، گل گورمن!

کتابلاری جیریق- جیریق،
اوستو- باشی شیرم- شیریق.

معلمی دئیمردیکته،
او صفر آلا کوفته- کوفته.

بیر اوغلان دیر گوزمل- گویچک،
اوزو- گوزو دولو میلچک.

بیر اوغلان دیر تنبل حسن،
نئجه تنبل، گل گورمن!

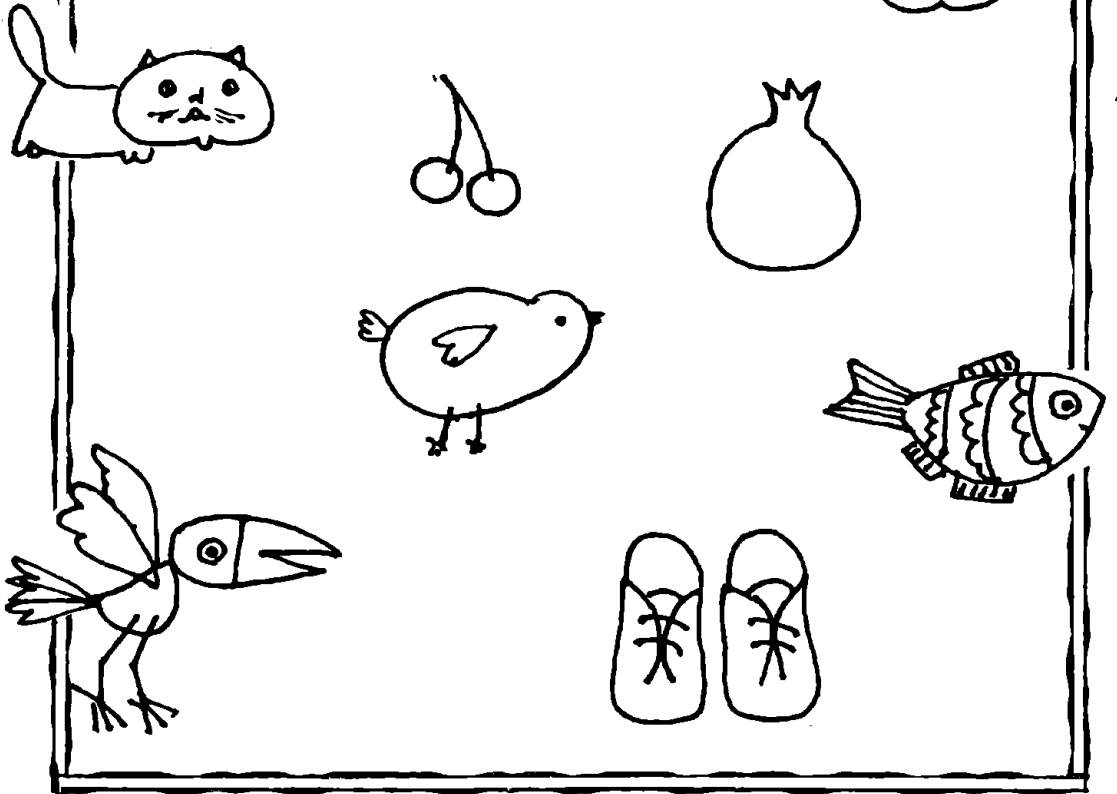
الی قارا، اوزو قارا،
شالوارینین دیزی قارا.

اوزون یوماز سحر- سحر،
مدرسه یه بئواخت گئدمر.

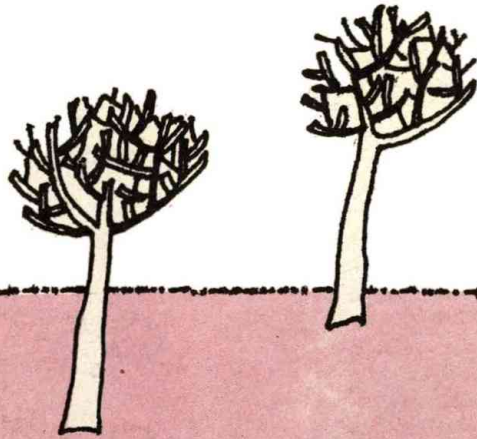
اؤلرینده بیر ایش گورمز،
درس لرینه فیکیر وئرمز.

او مشقینی غلط یازار،
توپورجکله سیلیب، پوزار.

آد لار شکیل لر

عزیز بالالاریم!
من بو شکیل لرین آدلارینی تاپماق
ایسته بیرم، آنجاق لازیمدیر شکیل لره
دقتله باخیب، سونرا آدلارینی شکیل لرین
آلتیندا یازیم، سیزده منه کؤمک ائدین!
آلما، قارپیز، گیلان، آرمود، نار، خیار،
پورتاغال، اوزوم، باشماق، ایلان،
چلیک، بیچاق، آت، جوجه، بالیق،
بوشقاب، قاشیق، دووشان، خوروز،
پیشیک، قارغا، تولکو، گؤز، قولاق، ال،
بارداق، آری، بورون، بارماق، قورد.

هنرمندلر ایله اوشاقلار

امیر حسین فردی
دوغوم یئری: اردبیل

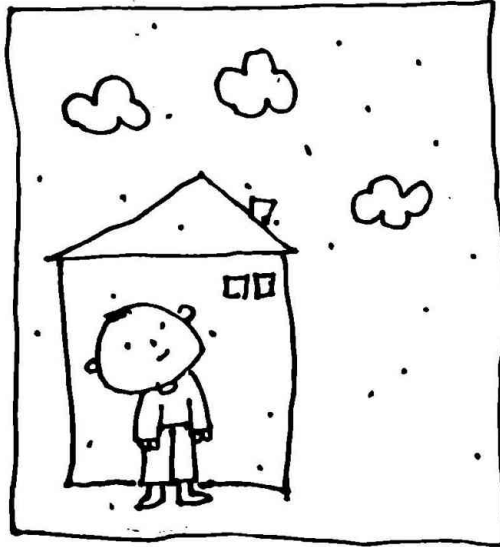
سیزین یانینیزدا قالدیم. سیز ایله دانیشدیم، اوینادیم، نفس چکدیم، اوره کدن سیزی سئویدیم. ایندی بونا گۆرمدر کی سیزلردن ال چکه بیلیمیر. آخی نجه سیزلره یازماییم و سیز اوچون درگی و کتاب نشر ائتمه ییم؟ دوغروسو بودور کی، سیزلری سئویرم و سیز اوچون یازاندا هیچ یورولمورام.

گوله - گوله

بیلیمیرم نجه اولدو کی قلمی الیمه آلیب، سیزلر اوچون یازماغا باشلادیم. سۆزون دوغروسو بو کی، سیزه اولکدن بیر شئی یازماق ایستیمیردیم. آما بیردن-بیره سیزلری اؤز قارشیمدا گۆردوم. سیز منه باخیردینیز، اوزومه گولور دوتور. منه ال ترپه دیردینیز. منی اؤز سئویملی دونیانیزا چاغیریردینیز. منده سیزین اوزونوزه گولوردوم. سیزه ال ترپه دیردیم و سیزه طرف قاناد آچیردیم. اوندان سونرا

پئشه لر له تانیش اولاق

گلهجکده نه پئشمنین صاحبی اولماق ایستیرسیز؟
 بیر- بیر ایله فرقلی اولان پئشملری نه اولجوده (اندازده) تانییرسیز؟
 لہسا اولموش اولسادا مجلنن بو حصصی سیزین سوروشلوفوز سورغولارین جوابینی تشکیل ویرهجک. اونا گۆرمدیر کی بیر بارا سۆزلری
 پئشه صاحبلری دپلنندن ایشیدهجهک.
 بیرینین حقى گتتمسین دئیپه پئشملری قرعه اوزو ایله تانییدیراجاییق. آپری بیر سۆزله هر پئشمنین آدی-نین تکرر چپخماسی
 تکرر تانیشلا ناهیا سبب اولاجاق.
 اومید اکیڭم مجلنن بو حصصی بیزه پئشه سچمه گیمیزده کۆمک ائده بیلسین

«ه»

هاواشناس کیمی!

کندینیزین هاواسی، گونشلی دیر، یوخسا
 یاغیشلیق.

بونو بیلین کی بو من دگیلم کی
 بولودلارا دئیم: «-یاغین» و یا یئل لره
 دئیم: «اسین»

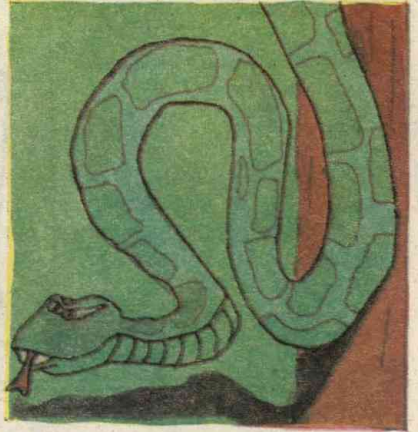
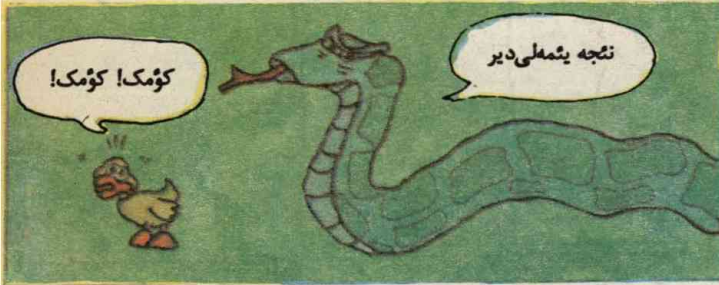
اڭله بورادا هاواشناسلیق پئشمنینی
 سئومن اوشاقلاردان ایستیهیرم کی
 درس لرینی یاخشی اوخوسونلار. چونکی،
 ایندییه قدر هنج بیر تنبل آدام، هاواشناس
 اولا بیلمه ییبدیر. □

من هاواشناسام. من هاوانین ایستی،
 سو یوغوندان سیزلره خبر وئیرم. من
 بیلیرم کی هاوانین وضعیتینی نئجه دیر.

بیلیرم کی نه اوچون هاوا بیر گون
 گونشلی دیر و بیر گون یاغیشلیق. بیر گون
 قارلی دیر، بیر گون ایشیقلی.

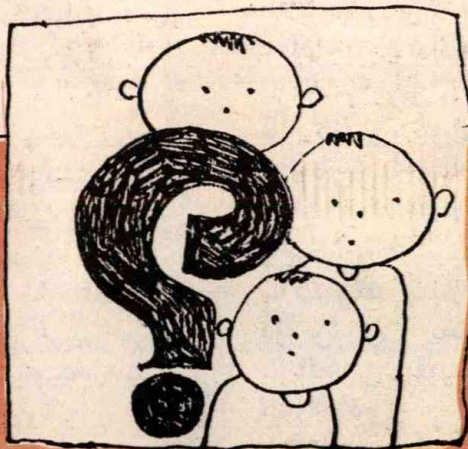
بونا گۆره ده من، قباقدان هاوانین
 وضعیتینی پیش بین لیک ائده بیلیرم. مثلاً
 دئییه بیلیرم کی صاباح سیزین شهر یا

شكىللى ناغىل

تھصیل، ھوش، باجاریق و... ساحہلرده
 بوتون آداملارا، خصوصی ایلہ بیز اوشاقلارا
 مهم بیر یاردیمچی اولا بیلو.
 اوشاقلار! دئییلن دلیل لره گوره
 تاپماجالارین جوابلارینی اؤزوموز
 چالیشیب تاپمالی ییق.
 اوخوجولارین طرفیندن وئریلن دوز
 جوابلارا جایزه وئریله جکدیر.
 حؤرمتملی اوخوجولاریمیزدان یئنی
 تاپماجالار گؤزله بیریک.
 ساغ اولون

اوشاقلار! بیلدیگینیز کیمی، تاپماجالار،
 بیزیم شفاهی ادبیاتیمیزین زنگین بیر
 قولونو تشکیل ائدیرلر.
 ایل لر بویو، تاپماجالار دیلدن- دیله
 گزیب و هئج واخت تزله لیگینی الدن
 وئرمه میشلر.
 تاپماجالارین ظاهرده ساده اولدوقلارینا
 باخمایارق، درین مضمون داشیییرلار. بیز
 اونلارین جوابلارینی تاپماق اوچون فیکره
 دالماق مجبوریتینده ییک، و بو، عاغلین
 یئتگینلیگینه کؤمک ائده جکدیر.
 بئله لیکله دئییه بیلهریک کی، تاپماجالار،

تاپماجالار

باشیندا آغ پاپاغی،
 تورپاقدادیر آیاغی،
 آه، نه دادلی کابابدیر،
 نه اتی وار، نه یاغی

نوخودوم وار، نوخودوم،
 سن یازدین، من اوخودوم،
 نه ایپیم وار، نه یونوم
 یاشیل پالاز توخودوم

قوشوم اوچدو ها، اوچدو
 گوئیو، بولودو قوچدو
 آیدان خبر گتیردی
 آخ او نئجه قوشدو

نه چای دیر، نه دنیز دیر،
 نه چمن دیر، نه دوز دور،
 گورونمه ییر گنجهلر
 اونو گورسک گوندوز دور

دوماندا یووا

بوداغا قويوب، اوزونو يوخارى چكىردى.
ستاره شو كورو گورمك اوچون نمقدر
اويان- بويانا بويلا نديسا. باجارا بيلمهدى.
او آنجاق يارپاقلارين و بوداقلارين
ترنممسندن شو كورون هاياندا اولدوغونو
آنلايا بيليردى.

آغاجين بو داقلاريندا ياتان بير نئچه
قارغا شو كورون ياخينلاشديغيني گورمركن
قانادلاناراق، تئز اوچدولار.

ستاره باخيشلاريل اونلاري ايزلهدى.
سونرا اوز اطرافينا گوز كزديردى. اوندان
باشقا اورادا كيمسه يوخودو. آغاجلار
ساكت و سس سيز بير- بيرى نين يانيندا
دورموشدولار. بعضا يئين بير يئل اسير،
يارپاقلارين و قورو بوداقلارين اينيتيسيني
قوزاييردى.

ستاره بير آز اويان- بوياني گوزدن
كئچيرديكن سونرا قارائليقدان و آي
ايشيغيندا آغاجلارين شكليندن قورخدو.
اٲله حس ائتدى كي آغاجلارين
آرخاسيندان بيرتيجي حيوانلار اونا گوز
تيكميشلر. بير آندا قورخوسوندا
تيترييب، بوغونوق سسله دئدى:

- شو كور، هاردا سان؟ گل گئدهك!

شو كور آغاجين باشيندان دئدى:

- قورخما بوردايام! داها چاتماغيما بير
شئي قالماييب.

ستاره پارلاق گوزلريله اوز اطرافيني
قوروياراق سوروشدو:

- گوره بيليرسن مي؟

- او يوخاريدان سسي چوخ چتين ليكله
اٲشيديلن شو كور دئدى:

- هه. هه! گوره بيليرم باشيمين

ستاره، قارداشي آغاجي ياخشى
گورسون دئيه فانيسي ايرهلبيه آپاردى.
قوجا سويودون قابيغي سرت و چاتلاق-
چاتلاق و قالين ايدى شو كور بارماقلاريني
چاتلاقلارا ايليشديرىب، بير آز يوخارى
چيخدى آنجاق هله ياريم متر چيخماميش
آياغي سوروشرك، آشاغايا زويدو.

ستاره نيگرانليقلا دئدى:

- دئيرم قالسين سحره. من قورخورام!
شو كور بو دفعه آغزي نين سويو ايله
ال لريني ياشلايىب، اونلاري تئز- تئز بير-
بيرينه سورتدو. سونرا ستاره يه باخمادان
دئدى:

- سن قايتماق ايسته بيرسن سه قايت،
من گله رم!

- ستاره داها بير سوز دئمهدى و
باجارديغي قدر فانيسي ايرهلبيه آپاريب
يوخارى قوزادى.

شو كور، بو دفعه پيشيك كيمي دورد
ال، آياقلى آغاجدان ياپيشىب، يوخارى
ديرماندى. بوداقلارين باشلانديغي يٲره
چاتدى بو حيصده يوخارى چيخماق
راحت ايدى. شو كور ال آتيب، بير- بير
بوداقدان توتور، آياغيني آشاغيذاكى

اؤزونو يوخاري چكيردي ايلك آخشامدان باشلا يارق هر دن اسن يئل ياواش- ياواش يئينله شير، و شو كورون چيخديغي بوداغى بير طرفه اغيردى.

بير دفعه يئل بر ك اسر كن بوداق شو كور ايله بير ليكه يئرله اگيلىب، جير يئل سسى ائشيد يلدى. شو كور ائله حس ائتىدى كى آغاجين بوداغى سينما قدادير. قورخاراق بر ك اوندان ياپيشدى. آنجا ق بوداق نئچه يول اگيلىب دوزمله يكدن سونرا اؤز يئر ينده داياندى.

شو كور يارپاقلارين آراسيندان يئرله

اوستونده دير، بير بو يوك، توكلو پاپاق. كيمي، اونلارين دانيشيغيندان باغداكى سكوت پوزولدو اوزاقدان، ياخيندان نئچه ايت هورمكه باشلادى يئنله يئل اسمكه باشلادى.

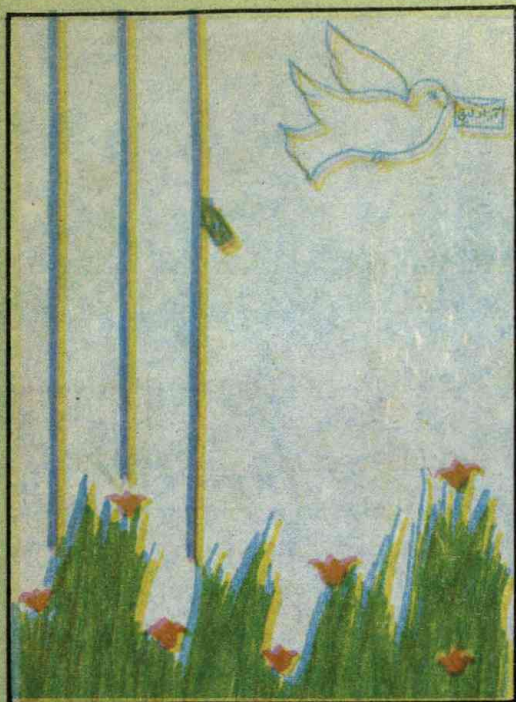
ستاره او بيرى قيچى اوستونده داياندى. او خـ طرى اؤزوندن اوزاقلاند يرماق اوچون فانيسين پيلتمه سيني يوخاري قووزادى و يئنمه گوزونو آغاجين باشينا تيكدى.

قيرغى نين يوواسى، آغاجين ان يوخاري هاجاسيندا ايدى. شو كور اؤزونو اونون

باخيردى. اورهى بير ك دؤيونوردو. فانيسين ايشيغي بير ساري متيل لكه كيمي ايدى، ستاره ايسه بولكه نين آراسيندا كيچيك گورونوردو. بوداق اؤز اولسكى يئر ينه قايدار كن، شو كور گويه گوز تيكيردى.

ياخينليغينا چاتديرا بيلميشدى. آنجا ق بوردان بو يانا ايشى چتينه دوشوردو. اورانين بوداقلارى صاف، دويونسوز و زويوشكن اولدوغو اوچون يوخاري چيخماق چتين ايدى. او آياقلار يني بوداقلارا بر ك ايليشديريب، آل لرى و ديرسكلرى ايله

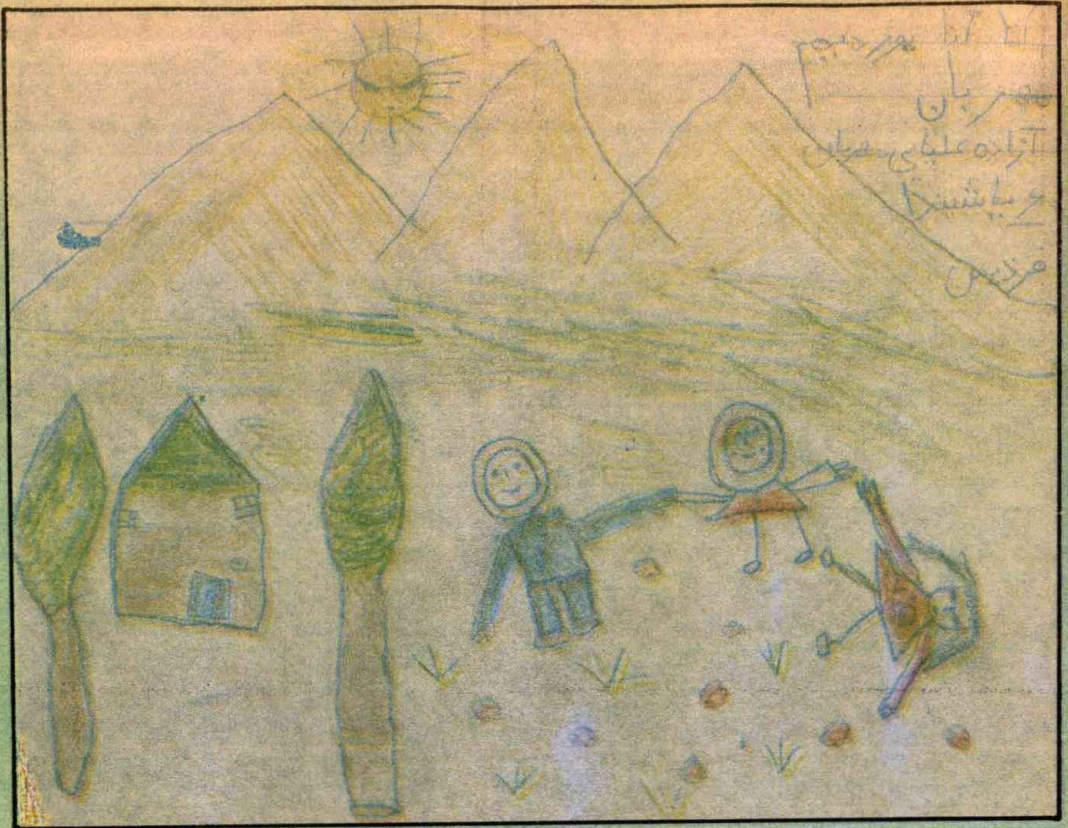
موتدرن: /

موتدرن: ؟

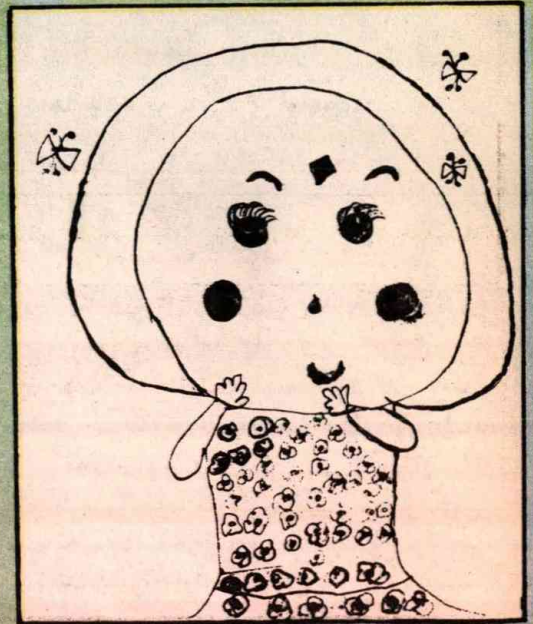

ابوالفضل فرج زاده / ایکینجی کلاس

آزاده علیایی
مهریان
فریدین

آزاده علیایی مهریان / ۶ یاشیندا / فردیس

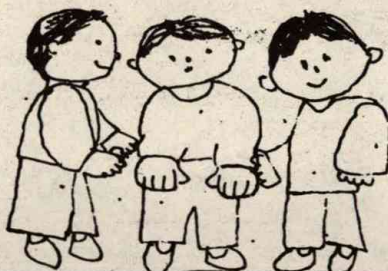

عاطفه حیدری ۷ یاشیندا

گول- گول

توپلایان: زهره وفائی

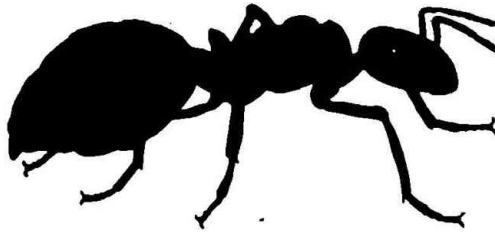
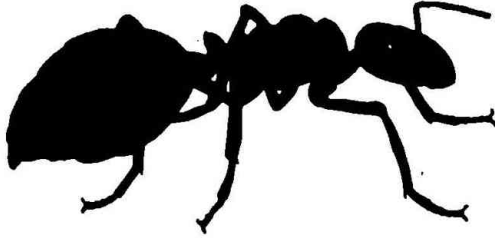
داها چوخ بو سۆزلری اوخویار:

یابوندادی یا بوندا!
حالوچی توکانیندا!
آنام دئدی آل بوندان

بو سۆز قورتاران کیمی، ال هر هانسی
یوموروق اوسته اولسا، دئیهرکی گول او
الدهدیر. گول اولسا، اویونو اودوبلار و گول
کئچر بونلارین الینه. یوخسا، دوز دئییه
بیلیمسه، او دسته اودار (۱) و گول یئنه
اونلارین الینده قالار. آخیردا هر هانسی
دستهنین امتیازی سای جا چوخ اولسا،
دئمک اویونو اودوبدور. □

بو اویوندا هر نئچه نفر اویونچو اولسا
اولار

♦ اویونچولار ایکی دسته اولوب، هر
بیر یسی بیر طرفده آگله شیرلر. بیر بالا
شئی ده «گول» اولار. بیر دگمه یا بیر نخود
یا بیر لوبیا هر نه اولسا، اولاییلر. گول هر
هانسی دستهنین الینده اولسا اللرینی بیر
یتره ییغیب و گولی اللرینده اؤز آرالاریندا
بیر نفرین الینه وئرملر. بو ایشی ائله دقت و
ظرافتله گۆرملر کی قاباق دسته بیلیمسین
گول هانسی الدهدیر. سونرا یومروقلار یتره
گلر و قاباق دسته گرک بیر نظرده دئسین
کی گول هانسی الدهدیر. گول آختاران

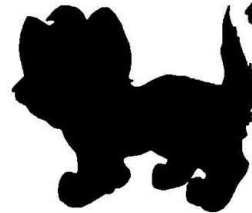
بش فرق!

بوخ! بو ایکی شکیل بیر دگیل. اونلارین آراسیندا بش فرق وار. بو فرق لری تاپ و اونلارین اوستونه * علامتی چک.

تاپ!

بیر ایت ایله اوچ کؤلگه! بوخ! فقط کؤلگه لرین بیر ایتینکی دیر. اونو تاپ!

ماریال فادلو
یا شیدا

ماریال فادلو ۷۱ یا شیدا